

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 19 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa:

I) (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. przeciwko M. S. o zapłatę kwoty 13.105,68 zł:

1) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 13.105,68 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

a) 3.249,95 zł od dnia 8 lutego 2014 roku do dnia 19 czerwca 2015 roku,

b) 9.855,73 zł od dnia 30 marca 2014 roku do dnia 19 czerwca 2015 roku;

2) należność zasądzoną w punkcie 1. (pierwszym) wraz z ustawowymi odsetkami rozkładał na cztery raty, w tym pierwszą, drugą i trzecią w wysokości po 3.000 zł, zaś czwartą w wysokości 4.105,68 zł, płatne odpowiednio do 1 sierpnia 2015 roku, 1 grudnia 2015 roku, 1 kwietnia 2016 roku i 1 sierpnia 2016 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

3) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 3.408,88 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II) w sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. przeciwko M. S. o zapłatę kwoty 11.567,52 zł:

1) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 11.567,52 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

a) 6.360,19 zł od dnia 15 lutego 2014 roku do dnia 19 czerwca 2015 roku,

b) 5.207,33 zł od dnia 16 marca 2014 roku do dnia 19 czerwca 2015 roku;

2) należność zasądzoną w punkcie 1. (pierwszym) wraz z ustawowymi odsetkami rozkładał na cztery raty, w tym pierwszą, drugą i trzecią w wysokości po 3.000 zł, zaś czwartą w wysokości 2.567,52 zł, płatne odpowiednio do 1 sierpnia 2015 roku, 1 grudnia 2015 roku, 1 kwietnia 2016 roku i 1 sierpnia 2016 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

3) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 914,88 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

4) nie obciążył M. S. obowiązkiem zwrotu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kosztów zastępstwa procesowego;

III) w sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. przeciwko M. S. o zapłatę kwoty 10.125,93 zł:

1) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 10.125,93 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

a) 5.373,44 zł od dnia 2 marca 2014 roku do dnia 19 czerwca 2015 roku,

b) 4.752,49 zł od dnia 9 marca 2014 roku do dnia 19 czerwca 2015 roku;

2) należność zasądzoną w punkcie 1. (pierwszym) wraz z ustawowymi odsetkami rozłożył na cztery raty, w tym pierwszą, drugą i trzecią w wysokości po 3.000 zł, zaś czwartą w wysokości 1.125,93 zł, płatne odpowiednio do 1 sierpnia 2015 roku, 1 grudnia 2015 roku, 1 kwietnia 2016 roku i 1 sierpnia 2016 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

3) zasądził od M. S. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę 839,82 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

4) nie obciążył M. S. obowiązkiem zwrotu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kosztów zastępstwa procesowego.

(wyrok, k. 206-208)

Apelację od powyższego wyroku łącznego wniosła pozwana, zaskarżając orzeczenie w punktach I 1), I 2), I 3), II 1), II 2), II 3), III 1), III 2), III 3) w części oddalającej rozłożenie świadczenia na raty ponad kwotę 500 zł każda z nich oraz zarzucając mu sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż:

- rozłożenie świadczenia na wskazaną w wyroku ilość rat zapewni możliwość dokonania spłat przez pozwaną;
- rozłożenie świadczenia na wskazaną w wyroku ilość rat zapewni możliwość dokonania spłat przez pozwaną bez narażenia pozwanej i jej bliskich na niepowetowaną szkodę;
- słuszny interes wierzyciela nie pozwala na rozłożenie świadczenia na wnioskowaną przez powódkę liczbę rat.

W oparciu o powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i rozłożenie świadczenia na raty po 500 zł każda z nich. (apelacja, k. 231-235)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się niezasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył sposobu rozłożenia na raty zasądzonej od pozwanej na rzecz powódki należności z tytułu zawartej przez strony umowy sprzedaży towarów. Apelująca co do zasady zgadza się z rozłożeniem przez Sąd I instancji zasądzonego świadczenia na raty (art. 320 k.p.c.), jednakże kwestionuje ustalone przez Sąd I instancji terminy i kwoty uiszczenia należności. Zdaniem apelującej jej sytuacja finansowa i rodzinna, w szczególności fakt, że jest osobą bezrobotną, nie prowadzącą już działalności gospodarczej, utrzymującą się wraz z mężem z jego emerytury w wysokości 1.858,84 zł nie pozwala na uiszczenie rozłożonych na raty należności.

W ocenie apelującej rozłożenie świadczenia na większą ilość niższych rat jest uzasadnione również ze względu na sposób powstania długu, tj. nabycia przez pozwaną towarów od powódki po śmierci syna pozwanej, co było w interesie powódki, gdyż zapewniło jej możliwość spłaty zobowiązania w większym stopniu aniżeli dochodzenie przez powódkę długów spadkowych po zmarłym od jego spadkobierców.

Zdaniem Sądu Okręgowego wszystkie powyższe okoliczności sprawy, w tym interesy obu stron prawidłowo wziął pod uwagę Sąd I instancji, opierając się na doświadczeniu życiowym i zasadach współżycia społecznego. Dokonana przez tenże Sąd ocena okoliczności sprawy uzasadnia uznanie, że zarówno trudna sytuacja rodzinna pozwanej, jak i niewielka wysokość jej dochodów uzasadniały przyjęcie, że spełnienie świadczenia jednorazowo byłoby dla pozwanej niemożliwe.

Oceniając interesy powódki Sąd Okręgowy zauważa, że w toku postępowania jej pełnomocnik – sprzeciwiając się rozłożeniu zobowiązania na raty – wskazał, że pozwana od chwili wniesienia powództwa nie zapłaciła dotąd żadnej kwoty. Co więcej, podczas rozprawy apelacyjnej (mającej miejsce 18 miesięcy po wydaniu wyroku przez Sąd

Rejonowy), pełnomocnik pozwanej oświadczył, że jak dotąd nie dokonała ona żadnych wpłat na poczet należności powoda.

Sąd Okręgowy podkreśla, że art. 320 k. p. c. ingeruje w słuszne prawa wierzyciela, odraczając termin, od którego uprawniony może egzekwować swoje prawa w drodze przymusu. Dlatego Sąd nie może nie brać pod uwagę sytuacji wierzyciela, tak aby nie działać z pokrzywdzeniem osoby inicjującej proces.

Ochrona z art. 320 k. p. c. nie może być bowiem stawiana ponad ochronę wierzyciela.

Powódka ma zatem prawo oczekiwać na spełnienie świadczenia od pozwanej, której deklaracje w tym zakresie są jak na razie całkowicie gołosłowne. Brak zaś jakichkolwiek wpłat na rzecz wierzyciela dowodzi braku woli pozwanej wypełnienia swojego zobowiązania mimo, że od daty wniesienia pozwu upłynął stosunkowo znaczny okres, w czasie którego apelująca mogła na ten cel zgromadzić chociażby część środków finansowych. Okoliczności niniejszej sprawy nie wskazują zatem na istnienie po stronie dłużnika woli dobrowolnej spłaty zadłużenia – nawet ratalnej, a jedynie na chęć odłożenia w czasie konieczności wykonania zobowiązania. W takim przypadku omawiana norma prawna nie ma zastosowania (wyroki S.A: w Katowicach z dnia 22 kwietnia 2015 r. I A Ca 1109/14, w Łodzi - z dnia 3 kwietnia 2014 I A Ca 1314/13, z dnia 18 marca 2015 r. I Ca 1322/14 oraz z dnia 22 października 2015 r. I A Ca 487/15).

W związku z tym, że pozwana w żaden sposób nie wykonuje swoich zobowiązań, trudno założyć, że racjonalna jest jej propozycja rozłożenia zasądanego świadczenia na raty po 500 zł płatnych miesięcznie do 15 dnia miesiąca. Apelująca nie wykazała bowiem, że dysponuje środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. Nadto, proponowany przez pozwaną w apelacji sposób rozłożenia wierzytelności na raty prowadziłby do tego, że powódka będzie czekała na zaspokojenie swojego żądania ponad dwa lata, co przy braku możliwości dochodzenia przez powódkę odsetek od wskazanych rat wiązałoby się ze znaczną stratą po jej stronie. Tak długi okres spłaty jest nie do zaakceptowania w sytuacji, gdy powstanie zadłużenia było wynikiem niewywiązywania się pozwanej z warunków umowy zawartej przez nią dobrowolnie, w ramach swobodnego obrotu gospodarczego. Podkreślić bowiem należy – mając oczywiście na uwadze szczególne okoliczności, w jakich zostały zawarte umowy sprzedaży – że pozwana była przedsiębiorcą, a zawierając wzmiankowane umowy, otrzymała określony towar do dalszej sprzedaży w prowadzonym przez siebie sklepie. Nie przejęła zatem długów po synu jako takich, na co wskazywała w toku postępowania. Należy mieć na uwadze, że każdy, kto prowadzi działalność gospodarczą, podlega prawom rynku i musi liczyć się z ryzykiem handlowym oraz możliwością tymczasowej utraty płynności finansowej. Pozwana występując w okresie zawarcia wzmiankowanych umów w powszechnym obrocie prawnym, z którego uzyskuje przychody i ponosi wydatki i tak jak każdy przedsiębiorca zobowiązana jest do racjonalnego dysponowania swoim majątkiem. Trudności ekonomiczne nie uzasadniają niewykonywania zobowiązań zaciągniętych ze świadomością własnej sytuacji finansowej. Nie można z samego faktu, że dłużnik będący przedsiębiorcą traci płynność finansową, traktować tej sytuacji jako nadzwyczajnej.

Nadmienić należy, że należność rozłożona została na 4 raty przez okres jednego roku, co w ocenie Sądu Okręgowego nie stanowi nadmiernej uciążliwości dla powódki, a uwzględnia możliwości pozwanej i jej aktualną sytuację. Sąd Okręgowy podkreśla, że zasadniczo, ocena czy w danej sprawie zachodzą przesłanki do zastosowania art. 320 k.p.c. pozostawiona jest dyskrecjonalnej władzy sądu, a ingerencja sądu odwoławczego może mieć miejsce tylko wówczas gdy sąd I instancji w sposób dowolny i nieuzasadniony uprzywilejował jedną stronę kosztem drugiej. Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy należy dojść do wniosku, że nie można Sądowi Rejonowemu skutecznie zarzucić, że stosując rozłożenie należności na raty naruszył art. 320 k.p.c.

Mając na uwadze wszystko powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną.

SSO Iwona Godlewska SSO Krzysztof Wójcik SSO Marzena Eichstaedt